

Vadlīnijas par organisko ķīmisko savienojumu nosaukumu pareizrakstību latviešu valodā (saskaņā ar IUPAC nomenklatūru)

Sagatavojuši:

vadošais eksperts ķīmisko izgudrojumu jautājumos Felikss Grunbergs

vecākā eksperte Karīna Akimova

Latviešu valodā ķīmijas un farmācijas terminu rakstībā paralēli gramatikas likumiem jāievēro gan tradicionālais, gan vēsturiskais nosaukumu veidošanas aspekts.

Medicīnā un farmācijā terminus latviski sāka veidot galvenokārt no latīņu valodas, pirms I Pasaules kara arī cariskajā Krievijā ķīmijas nozarē sāka dominēt no vācu valodas nākušie termini. Pēc II Pasaules kara Latvijā izveidojās spēcīgs krievu valodas uzslāņojums. Pēdējos gados arvien populārāks kļūst angļu valodas uzslāņojums, īpaši sadzīves ķīmijā un gēnu inženierijā.

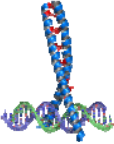
Vispārīgie ieteikumi:

- jāsaprot termina izcelsme un nozīme (skat. 1. pielikumu un tajā aprakstīto piemēru);
- neskaidrību gadījumā jālasa/jāapskata terminu tulkojumi citās valodās (skat. 2. pielikumu un tajā aprakstīto piemēru);
- vienmēr jāpievērš uzmanība tam, lai tulkojumā būtu skaidrs, uz ko konkrēti attiecas vai ko paskaidro katrs vārds/termins (skat. 3. pielikumu).

Latviešu valodā	Angļu valodā	Citā svešvalodā un/vai piezīmes un skaidrojumi
R1 ir metilgrupa, etilgrupa utt.	<i>R1 is methyl, ethyl etc.</i>	Par aizvietotāju pierakstu organiskajos savienojumos. Latviešu valodā nav pareizi lietot pierakstu: metils, etils utt., jo tas rada maldīgu priekšstatu par neeksistējošu savienojumu klātbūtni. Latviešu valodā šādus aizvietotājus raksta ar izskaņu <u>grupa</u> .
<i>C₁₋₁₀alkilgrupa vai (C₁-C₁₀)alkilgrupa</i>	<i>C₁₋₁₀alkyl; C₁-C₁₀alkyl; (C₁₋₁₀) alkyl; 1-10Calkyl; (1-10C)akyl; etc.</i>	Latviešu valodā ieteicami šādi saīsinātie aizvietotāju pieraksti. Viena izgudrojuma ietvaros jālieto tikai viens pieraksta veids.
C ₁₋₁₀ alkilgrupa vai (C ₁ -C ₁₀)alkilgrupa CH ₃ CH((C ₁ -C ₁₀)alkil) ₂ grupa; NR ¹ R ² grupa; CH ₂ C(O)NH ₂ grupa; -CH ₂ CN grupa, -C(S)SH grupa, -NHOH grupa, u.tml.	ir sastopams pieraksts gan kopā (vienā vārdā), gan šķirti	C ₁₋₁₀ alkilgrupa vai (C ₁ -C ₁₀)alkilgrupa (raksta vienā vārdā); ja nosaukumā pirms izskaņas <u>grupa</u> ir indekss, tad raksta 2 vārdos, piem.: CH ₃ CH((C ₁ -C ₁₀)alkil) ₂ grupa; NR ₁ R ₂ grupa; CH ₂ C(O)NH ₂ grupa; arī šāda tipa grupas raksta 2 vārdos: -CH ₂ CN grupa, -C(S)SH grupa, -NHOH grupa, u.tml.
5- vai 6-locekļu gredzens	<i>5 or 6 membered ring</i>	Vairākklocekļu gredzenu klātbūtnes pieraksta veidošana. Latviešu valodā vārdu salikteņus raksta kopā (arī saīsinātā pierakstā, ja vārda daļa aizstāta ar cipariem): pieclocēkļu vai sešlocēkļu gredzens.

amīnogrūpa vai aminogrūpa; ciānogrūpa vai cianogrūpa; amīdgrūpa vai amidogrūpa	<i>amino;</i> <i>cyano;</i> <i>amido</i>	Patskaņu mija no garā patskaņa uz īso patskani jāievēro arī šādu terminu rakstībā.	
palīgšķīdinātājs, līdzšķīdinātājs, arī kopšķīdinātājs	<i>co-solvent</i>	Jāvadās pēc konteksta.	
kalcija hemisāls	<i>hemi-calcium</i>	hemi- ir priedēklis (prefikss) no grieķu valodas ar nozīmi "puse". Latīņu valodā: semi-, franču valodā: demi-.	
halogēnalkilgrūpas	<i>Haloalkyl</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>Halogenalkyl</i>	Vārda halogēns lietošana. Amerikāņu tekstos arvien biežāk sastopams halogēna kā aizvietotāja saīsinātais pieraksts halo- , ko latviešu valodā ir pieņemts saukt pilnā vārdā halogēn- .
benzols; toluols; dezoksiribonukleāze	<i>benzene;</i> <i>toluene,</i> <i>deoxyribonuclease</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>Benzol;</i> <i>Toluol;</i> <i>Desoxyribonuclease</i>	Benzols vai benzēns? Deoksi- vai dezoksi-? Latviešu valodā <u>neraksta</u> : benzēns; toluēns; deoksiribonukleāze .
aditīvais sāls; pievienoto skābju sāļi vai skābju aditīvie sāļi	<i>addition salt;</i> <i>acid addition salts</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>Additionsaltz;</i> <i>die Additionsaltzen mit</i> <i>Säuren</i>	Par vārda sāls lietošanu. Dažreiz tulkojumos parādās 1920-to gadu ķīmijas terminoloģijas nosaukumi (piem., acetilsalicilskābes <u>sālis</u>). Jaunākajās latviešu valodas vārdnīcās <u>sāls</u> ir iekļauts pie vīriešu dzimtes lietvārdiem.
atšķaidītājs, šķīdinātājs	<i>Diluent</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>Vedünnungsmittel</i>	Jāvadās pēc konteksta.
ūdeni saturošs	<i>aqueous</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>wässrig, wässrig</i>	
sterīns, sterīni fitosterīns	<i>sterol, sterols</i> <i>phytosterol</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>Sterin, Sterine</i> <i>Phytosterin</i>	
akceptors	<i>scavenger</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>Fänger</i>	Burtiskā tulkojumā: atkritumu aizvācējs, maitēdājs. (A scavenger in <i>chemistry</i> is a <i>chemical substance</i> added to a mixture in order to remove or de-activate impurities and unwanted reaction products, for example bioactive <i>free radicals</i> (http://en.wikipedia.org/wiki/Scavenger_%28chemistry%29).)
praimeris, linkeris	<i>primer, linker</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>Primer, Linker</i>	

mannīts	<i>mannitol</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>Mannit</i>	<u>Krievu valodā:</u> <i>маннит</i>	Latviešu valodā ieteicams saukt mannīts , jo daudzvērtīgo spirtu (poliolu) nosaukumus veido ar izskaņu “-īts”, piem., eritriti (ar četrām OH grupām), pentīti (ar piecām OH grupām), heksīti (ar sešām OH grupām).
alkilgrupa; alkilaizvietotājs alkilatlikums; alkāna atlikums	<i>alkyl radical; alkyl substituent</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>der Rest oder das Radikal des Kohlenwasserstoffes</i>	<u>Krievu valodā:</u> <i>остаток или радикал углеводорода</i>	Par termina alkilradikālis lietošanu. Mācību grāmatās ir norāde, ka termins alkilradikālis būtu izskaužams, jo to parasti jauc ar apzīmējumu, kas attiecas uz reakcijas vidē esošām daļiņām – brīvajiem alkilradikāļiem (daļiņām ar nesadalīto valences elektronu pāri).
Esteru nosaukumus veido divējādi: 1) etiķskābes etilesteris; 2) metil 4-okso-2,3-difenil-1,2,3,4-tetrahidrohinolīn-5- karboksilāts vai metilspirta 4-okso-2,3-difenil-1,2,3,4-tetrahidrohinolīn-5- karboksilāts	<i>acetic acid ethyl ester</i> <i>methyl 4-oxo-2,3-diphenyl-1,2,3,4-tetrahydroquinoline-5-carboxylate</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>Essigsäureethylester</i>		Esteru nosaukumus veido divējādi: 1) tos nosauc kā attiecīgu spirtu un attiecīgu skābju esterus; 2) tos nosauc kā attiecīgo spirtu attiecīgu karbonskābju sāļus. Esteru ar sarežģītu struktūru nosaukumos spirta daļu raksta kā atsevišķu vārdu (arī metil; etil) vai pilnā nosaukumā (...metilspirta ... karboksilāta). Esteru, kuriem ir vienkāršāka struktūra, piem., etiķskābes vai malonskābes esterus latviešu valodā raksta vienā vārdā: etilacetāts, dietilmalonāts (angļu valodā tos raksta divos vārdos: ethyl acetate, diethyl malonate).
Aminoskābju secības pieraksts, piem.: SEQ ID NO: 4	SEQ ID NO: 4	<u>Vācu valodā</u> (dažreiz): SEQ ID Nr. 4	<u>Franču valodā:</u> SEQ ID No: 4	Saskaņā ar WIPO priekšrakstiem aminoskābju secības pieraksts ir šāds: SEQ ID NO: 4 (skat., WIPO Standard ST.25), tas nav jātulko.
Medicīnas terminu rakstība				
cerebrovaskulāra saslimšana vai cerebrovaskulāra lēkme	<i>cerebrovascular accident</i>	Par termina accident tulkošanu. Tulkošanas birojos slimību nosaukumu tulkojumus dažreiz raksta burtiski, piem., <i>cerebrovascular accident</i> , tulko kā cerebrovaskulārs notikums. Medicīnas literatūrā ir minēta cerebrovaskulāra saslimšana vai cerebrovaskulāra lēkme.		
<u>dezesterificēšana</u> ; <u>dezesterifikācija</u>	<i>de-esterification</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>De-veresterung</i>		Latviešu valodā, ja aiz priedēkļa de seko patskanis, tad raksta dez , piem., <u>dezoksiribonukleīnskābe</u> .
anormāls	<i>abnormal</i>	<u>Vācu valodā:</u> <i>abnorm, abnormal</i>		Ar nozīmi: pārmērīgs, netipisks, nenormāls.

šķērssašūts	<i>cross-linked</i>	Vācu valodā: <i>vernetzt</i>	
fāgu genoms vai <u>fazmīda</u>	<i>phage genome or phagemid</i>	Vācu valodā: <i>Phagengenom oder Phagemid</i>	
a) FXR-mediētas slimības	a) <i>FXR-mediated diseases</i>	Vācu valodā: a) <i>FXR-vermittelte Erkrankungen</i>	Par termina mediated tulkošanu. Mediēts – divdabis, kas atvasināts no attiecīga darbības vārda ar nozīmi: <u>būt par starpnieku</u> (anglicisms).
b) komplementa proteīnu mediētas komplikācijas	b) <i>Complement protein mediated complications</i>	b) <i>Komplementprotein vermittelte Komplikation</i>	
Leicīns saistīts pie DNS ar <u>zipersaiti</u> .	<i>Leucine Zipper bound to DNA.</i>	Vācu valodā: <i>Leucin-Zipper an DNA gebunden.</i>	Par termina zipper bound tulkošanu, piemēram, Vikipēdijā (lv.wikipedia.org), "Leucine Zipper (blue) bound to DNA" tulkojumā izmanto anglicismu.
Noformējums. Atstarpu lietojums			
Temperatūra: piem., pie temperatūras 50 °C	<i>at a temperature 50°C</i>	Latviešu valodā °C raksta ar atstarpi.	
Procentu zīme: piem., mitruma saturs nepārsniedz 49 masas %; masas %; 5 %; 100 %	<i>moisture content exceeds not 49% in weight; weight%</i>	Latviešu valodā % raksta ar atstarpi. Terminu weight% latviešu valodā tulko masas % , jo vielas daudzumu izsaka ar masu, bet <u>svars ir spēks</u> , ar kādu Zeme pievelk ķermeni. Latviešu valodā starp ciparu un procentu zīmi liek atstarpi.	
Noformējums. Slīpraksta (Font <i>Italic</i>) lietojums			
<i>alfa-</i> ; <i>beta-</i> ; <i>gamma-</i> ; <i>tēta-</i> , <i>u.tml.</i>	Aizvietotāju pozīciju apzīmējumus grieķu valodā (<i>alfa-</i> ; <i>beta-</i> ; <i>gamma-</i> ; <i>tēta-</i>) raksta slīprakstā, bet, ja grieķu alfabēta burts pierakstīts ar simbolu, tad to neraksta slīprakstā.		

3-indolil- β -D-glikozīds; β -alanīns; <i>beta</i> -alanīns	
<i>orto</i> -, <i>meta</i> -, <i>para</i> -; <i>orto</i> -dinitrobenzols; <i>m</i> -nitrobenzaldehīds; <i>p</i> -etilbenzaldehīds u.tml.	Pozīciju apzīmējumus aromātiskajā gredzenā raksta slīprakstā.
(2 <i>R</i> ,3 <i>R</i>)-2-brom-3-hlorbutāns	Enantiomēru apzīmējumus, struktūrizomēru apzīmējumus, telpisko izomēru konfigurācijas raksta slīprakstā (<i>Font Italic</i>), (ciparus neraksta slīprakstā).
<i>Cis</i> -; <i>bis</i> -; <i>trans</i> -; u.tml. <i>sek</i> -butilspirts; <i>trans</i> -2-butēns; <i>cis</i> -2- <i>terc</i> -butil-5-metilciklopentanons	Raksta slīprakstā.
baktērijas <i>Escherichia coli</i> ; <i>E.coli</i> baktērijas; baktērijas <i>Actinomyces spp.</i>	Mikroorganismu latīniskos nosaukumus raksta slīprakstā (<i>Font Italic</i>).
<i>D</i> -riboze; <i>L</i> -riboze; <i>D</i> -arabinoze; <i>L</i> -ksiloze, u.tml.	Slīprakstā raksta cukuru <i>D</i> - un <i>L</i> -izomēru apzīmējumus.

leiteicamā literatūra:

- 1) O. Neilands, ORGANISKĀ ĶĪMIJA, R. "Zvaigzne", 1977.
- 2) Jonathan Clayden, Nick Greeves, Stuart Warren "Organic Chemistry", OXFORD University Press, 2012.
- 3) I. Lazovskis, KLĪNISKIE SIMPTONI UN SINDROMI, R. "Nacionālais medicīnas apgāds", 2001.
- 4) I. Purviņš, PRAKTISKĀ FARMAKOLOĢIJA, R. "Farmserviss", 1997.
- 5) Interneta resursos: pēc atslēgas vārdiem: "*IUPAC Nomenclature of Organic Chemistry – Advanced*".
- 6) Interneta resursos par ķīmijas un farmācijas terminu rakstību:
<http://www.vvc.gov.lv/advantagecms/LV/terminologija/terminusaraksti.html>;
http://www.zva.gov.lv/doc_upl/18032010_terminu_skaidrojumi.pdf;
http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/;ELX_SESSIONID=2VLkJqpZn7p1cL4ccyTxcxLBF1hsj4yGV1878cMMMykvGGgnLYQq!-1945910639?uri=CELEX:32006D0257; u.tml.

1. pielikums

Katram jaunam terminam jāmeklē saknes, no kuras valodas tas nāk:			
Latviešu val.: transsalificēšana	Angļu val.: <i>trans-salification</i> ; <i>transalification</i>	Vācu val.: <i>Umsalzung</i>	Franču valodā termins salification apzīmē sāļu veidošanos (<i>Dictionnaire Technique Francais-Russe, "RUSSO". Moscou, 1998</i>).
Termins matadatas struktūra : Vienpavediena DNS vai RNS ar palindromisku sekvenci var veidot matadatas struktūru (latviešu val.).	Angļu val.: stem-loop – a single-stranded DNA or, more commonly, in RNA. The structure is also known as a hairpin or <i>hairpin loop</i> . Vācu val.: <i>Intramolekulare Basenpaarungen, die eine Haarnadelstruktur (engl. stem-loop) bilden, kommen in einsträngiger DNA und häufiger in RNA vor.</i> Krievu val.: <i>Шпилька (англ. stem-loop, hairpin) — в молекулярной биологии элемент вторичной структуры РНК, а также одноцепочечной ДНК. Шпилька образуется в том случае, когда две последовательности одной и той же цепи комплементарны друг другу и соединяются друг с другом, перегибаясь одна к другой и образуя на конце неспаренный участок — петлю. Такие комплементарные последовательности нередко представляют собой палиндромные последовательности.</i>		
slāpekļa mustards	Angļu val.: <i>Nitrogen mustard</i>		<i>Nitrogen mustard</i> (burtiskā tulkojumā slāpekļa sinepes), tas ir citotoksisks ķīmijterapeitisks līdzeklis, līdzīgs sinepju gāzei (par <i>mustard gas</i> sauc indīgo kaujasvielu, ko vairāk pazīst ar nosaukumu <i>lprīts</i> (ClCH ₂ CH ₂ SCH ₂ CH ₂ Cl) (<i>bis</i> -2-hloretilsulfīds). Lai nerastos asociācijas ar indīgo kaujasvielu, (krievu val.: <i>азомучный уприм</i> ; vācu val.: <i>Stikstoffmosterdgassen</i> ; <i>bis</i> (2-chloroethyl)ethylamine; latviešu val.: <i>bis</i> (2-hloretil)etilamīns), šo ķīmijterapeitisko līdzekli tulkojumā ieteicams saukt slāpekļa mustards .
viskeri	Angļu val.: <i>whiskers</i>		Piemēram, <i>ceramic whiskers</i> (angļu val.), <i>Keramikwhisker</i> (vācu val.), (<i>Google</i> to tulko latviešu valodā kā keramikas ūsas – formāli “pārceļot” vārdus no vienas valodas otrā). Angļu valodā vārda <i>whiskers</i> pirmā nozīme tiešām ir ūsas, bārda vai bārdas rugāji, bet latviešu valodā šos mikrometru izmēra monokristāliskos veidojumus ieteicams saukt angļiskotajā terminā: keramiskie viskeri (arī vācu un latīņu valodā ir atstāts angļiskais termins).
Solutizētājs; “Solutizēšanas” process	Angļu val.: Solutizer , also spelled Solutiser ; “solutiser” process;	Vācu val.: <i>Solutizer</i> “Solutizer- Verfahren”	Latviešu valodā šo terminu ir korekti veidot kā anglicismu lietošanai šādā nozīmē: <i>Among the processes which have been proposed for the removal of mercaptans from petroleum oils is the so called “solutiser” process wherein the oils are contacted with an aqueous caustic alkali solution containing a substance, such as an alkali metal phenolate or isobutyrate, capable of increasing the solubility of the mercaptans in the caustic solution. The caustic solution is regenerated either by means of steam or, more recently, by means of air in the presence of an oxidation catalyst such as tannic acid (US2729591 A; DE 940005 C).</i>

<p>Kā tulkot terminu proppant?</p>	<p>Angļu val.: <i>proppant</i></p>	<p>Vācu val.: <i>Stützmittel</i></p>	<p>Angļu un vācu valodā terminu var izteikt vienā vārdā (ar nozīmi: stiprinājuma līdzeklis), bet krievu val.: <i>расклинивающий агент</i> un franču val.: <i>element de soutènement</i>, šis termins rakstāms vairākos vārdos.</p> <p>Veidojot tulkojumu aprakstošā manierē, sanāk no vairākiem vārdiem sastāvošs termins, tāpēc ieteicams lietot anglicismu.</p> <p>Piemērs: EP 2049614</p> <p>KERAMISKS PROPPANTS AR ZEMU BLĪVUMU CERAMIC PROPPANT WITH LOW SPECIFIC WEIGHT KERAMISCHE PROPPANTS GERINGER SPEZIFISCHER GEWICHTE ELEMENT DE SOUTÈNEMENT EN CERAMIQUE DE FAIBLE POIDS SPECIFIQUE</p> <p>1. A precursor composition for the production of granulated ceramic material, particularly for ceramic proppants, comprising 20 to 55% by weight of magnesium orthosilicate, 20 to 35% by weight of MgO, 2.5 to 11% by weight of Fe₂O₃, and a glass forming component containing 65-80% w/w of SiO₂.</p> <p>1. Vorläuferzusammensetzung für die Herstellung von granuliertem Keramikmaterial, insbesondere für keramische Stützmittel, umfassend 20 bis 55 Gew.-% Magnesiumorthosilicat, 20 bis 35 Ges.-% MgO, 2,5 bis 11 Ges.-% Fe₂O₃ und eine glasbildende Komponente, die 65 - 80 % (Gew./Gew.) SiO₂ enthält.</p> <p>1. Composition de précurseur pour la production d'une matière céramique granulée pour un agent de soutènement en céramique, comprenant de 20 à 55 % en poids d'orthosilicate de magnésium, de 20 à 35 % en poids de MgO, de 2,5 à 11 % en poids de Fe₂O₃, et un composant susceptible de se vitrifier contenant de 65 à 80 % m/m de SiO₂.</p> <p>1. Prekursoru sastāvs granulēta keramiskā materiāla, it īpaši keramisko proppantu, ražošanai, kas satur magnija ortosilikātu no 20 masas % līdz 55 masas %; MgO no 20 masas % līdz 35 masas %; Fe₂O₃ no 2,5 masas % līdz 11 masas % un stiklu veidojošu komponentu, kas satur SiO₂ no 65 masas % līdz 80 masas %.</p> <p><u>Skaidrojumi:</u></p> <p>[0002] <i>In order to enhance the yield of oil and gas wells, the permeability of rock can be increased by hydraulic fracturing. By applying hydraulic pressure in the borehole, fractures within the rock are generated, connecting the pores and thus increasing hydrocarbon/gas flow. To hold the fractures constantly open after a hydraulic fracturing treatment, so called proppant is suspended in the fracturing fluid. Proppant material consists of small sized spherical particles, which are deposited in the fractures in order to prop them open after the hydraulic pressure is released.</i></p> <p>Krievu val.: Проппант (или проппант) (от англ. propping agent – “расклинивающий агент”) – гранулообразный материал, который используется в нефтедобывающей промышленности для повышения эффективности отдачи скважин с применением технологии гидорыва пласта.</p>
---	--	--	--

2. pielikums

Piemērs:

Angļu valodā: 10. The solid form of claims 1 to 5 for use in treating or preventing a disease or **disorder**, wherein the disease or **disorder** is selected from HIV; hepatitis; adult **respiratory distress** syndrome; bone resorption diseases; chronic obstructive **pulmonary diseases**; chronic pulmonary inflammatory diseases; dermatitis; inflammatory skin disease, atopic dermatitis, cystic fibrosis; septic shock; sepsis; endotoxic shock; hemodynamic shock; sepsis syndrome; post ischemic reperfusion **injury**; meningitis; psoriasis; psoriatic arthritis; fibrotic disease; cachexia; graft rejection including graft versus host disease; auto immune disease; rheumatoid spondylitis; arthritic conditions, such as rheumatoid arthritis and osteoarthritis; osteoporosis; Crohn's disease; ulcerative colitis; inflammatory bowel disease; multiple sclerosis; systemic lupus erythematosus; erythema nodosum leprosum in leprosy; **radiation damage**; asthma; and hyperoxic **alveolar injury**.

Vācu valodā: 10. Feste Form nach den Ansprüchen 1 bis 5 zur Verwendung bei der Behandlung oder Vorbeugung einer Erkrankung oder **Störung**, wobei die Erkrankung oder Störung aus HIV, Hepatitis, akutes progressives **Lungenversagen**, Knochenschwund-Krankheiten, chronisch obstruktive **Lungenerkrankungen**, chronisch entzündliche **Lungenerkrankungen**, Dermatitis, entzündliche Hauterkrankungen, atopische Dermatitis, Mukoviszidose, septischer Schock, Sepsis, endotoxischer Schock, hämodynamischer Schock, Sepsis Syndrom, postischämischer Reperfusionss**schaden**, Meningitis, Psoriasis, Psoriasisarthritis, Fibrose, Kachexie, Transplantatabstoßung einschließlich Graft-versus-Host-Reaktion, Autoimmunkrankheiten, Spondylitis ankylosans, arthritische Störungen wie rheumatoide Arthritis und Arthrose, Osteoporose, Morbus Chron, Colitis ulcerosa, entzündliche Darmerkrankungen, multiple Sklerose, systemischer Lupus erythematosus, Erythema nodosum leprosum bei Lepra, **Strahlungsschäden**, Asthma und hyperoxische **alveoläre Schädigung** ausgewählt ist.

Burtiskais tulkojums latviešu valodā:

10. Cietā forma saskaņā ar 1. līdz 5. pretenziju, **kas izmantojama** slimības vai **traucējuma** ārstēšanai vai profilaksei, turklāt slimība vai traucējums tiek izvēlēts no HIV; hepatīta; pieaugušo elpošanas **traucējuma** sindroma; kaulu resorbcijas slimībām; hroniskajām obstruktīvajām plaušu **slimībām**; hroniskajām plaušu iekaisuma **slimībām**; dermatīta; ādas iekaisuma slimības, atopiskā dermatīta, cistiskās fibrozes; septiskā šoka; sepses; endotoksiskā šoka; hemodinamiskā šoka; sepses sindroma; **pēc išēmijas** reperfūzijas traucējuma; meningīta; psoriāzes; psoriātiskā artrīta; fibrotiskās slimības; kaheksijas; transplantāta atgrūšanu, ieskaitot slimību „transplantāts pret saimnieku”; autoimūnās slimības; reimatoīdā spondilīta; artrītiskajiem stāvokļiem, tādiem kā reimatoīdais artrīts un osteoartrīts; osteoporozes; Krona slimības; čūlainā kolīta; zarnu iekaisuma slimības; multiplās sklerozes; sistēmiskās sarkanās vilkēdes; eritēmas *nodosum leprosum* leprozijā; radiācijas izraisītā **traucējuma**; astmas; un **alveolu traucējuma** hiperoksijā.

Tulkojums latviešu valodā, ņemot vērā kontekstu:

10. Cietā forma saskaņā ar 1. līdz 5. pretenziju, **izmantošanai** slimības vai traucējuma ārstēšanā vai profilaksē, turklāt slimība vai traucējums tiek izvēlēts no HIV; hepatīta; pieaugušo elpošanas **traucējuma** sindroma; kaulu resorbcijas slimībām; hroniskajām obstruktīvajām plaušu **slimībām**; hroniskajām plaušu iekaisuma **slimībām**; dermatīta; ādas iekaisuma slimības, atopiskā dermatīta, cistiskās fibrozes; septiskā šoka; sepses; endotoksiskā šoka; hemodinamiskā šoka; sepses sindroma; **pēc išēmijas** reperfūzijas traucējuma; meningīta; psoriāzes; psoriātiskā artrīta; fibrotiskās slimības; kaheksijas; transplantāta atgrūšanas, ieskaitot slimību „transplantāts pret saimnieku”; autoimūnās slimības; reimatoīdā spondilīta; artrītiskiem stāvokļiem, tādiem kā reimatoīdais artrīts un osteoartrīts; osteoporozes; Krona slimības; čūlainā kolīta; zarnu iekaisuma slimības; multiplās sklerozes; sistēmiskās sarkanās vilkēdes; eritēmas *nodosum leprosum* leprozijā; radiācijas izraisītā **bojājuma**; astmas; un **alveolu bojājuma** hiperoksijā.

disease – slimība, saslimšana, (veselības) sabojāšanās, savārgums, bojājums, patoloģija (patoloģisks process) (krievu val.: *болезнь, заболевание, расстройство, недомогание, поражение, патологический процесс*; vācu val.: *Erkrankung, Krankheit*);

distress – ciešanas, sāpes, spēku izsīkums, nogurums (krievu val.: *дисстресс, истощение, утомление*; vācu val.: *Leiden, Versagen*);

disorder – (veselības) traucējumi, saslimšana, patoloģija (patoloģisks process) (krievu val.: *нарушение, расстройство, болезнь, патологический процесс*; vācu val.: *Störung*);

radiation damage – bojājums, ievainojums (krievu val.: *повреждение, поражение, нарушение*; vācu val.: *Strahlungsschäden*);

alveolar injury – (alveolu) bojājums, ievainojums, trauma (krievu val.: *вред, повреждение, рана, травма, увечье*; vācu val.: *alveoläre Schädigung*).

3. pielikums

Piemērs:

Dažreiz datortulkjumā tiek samainītas vietām izgudrojumā minēto objektu funkcijas.

Piemēram, oriģināldokumentā EP_2349263 39. pretenzija angļu un vācu valodā:

39. *The process of claim 33, wherein step (c) occurs in a solvent in the presence of O-(7-azabenzotriazol-1-yl)-N,N,N',N'-tetramethyluronium hexafluorophosphate (HATU) and triethylamine or in a solvent in the presence of propyl phosphonic acid cyclic anhydride (T3P®) and pyridine.*

39. *Verfahren nach Anspruch 33, wobei die Stufe c) in einem Lösungsmittel in Gegenwart von O-(7-Azabenzotriazol-1-yl)-N,N,N',N'-tetramethyluronium-hexafluorophosphat (HATU) und Triethylamine oder in einem Lösungsmittel in Gegenwart von Propanphosphonsäure-cyclischem-anhydrid (T3P®) und Pyridin durchgeführt wird.*

lesniegtajā tulkojumā (latviešu valodā):

39. Paņēmiens saskaņā ar 33. pretenziju, kur (c) solis notiek O-(7-azabenzotriazol-1-il)-N,N,N',N'-tetrametilurona hexafluorofosfatā (HATU) šķīdinātāja klātbūtnē un trietilamīnā vai propilfosfonskābes cikliska anhidrīdā (T3P®) un pīridīnā šķīdinātāja klātbūtnē.

Precizētajā tulkojumā (latviešu valodā):

39. Paņēmiens saskaņā ar 33. pretenziju, kur (c) solis notiek šķīdinātājā O-(7-azabenzotriazol-1-il)-N,N,N',N'-tetrametiluroniņa heksafluorofosfāta (HATU) un trietilamīna klātbūtnē vai šķīdinātājā propilfosfonskābes cikliska anhidrīda (T3P®) un pīridīna klātbūtnē.